

10-74881343 W

U njenoj se sobi ne menja
ni dneva svetlost
ni ptica što joj šeta u srcu.
U njenoj sobi jedan cvet podražava drugi cvet
u njenoj sobi postoji druga soba
i jedan časovnik koji se održava
približavajući krajeve
mog i njenog vremena
i jedna vaza koja ne shvata svoju namenu
i put biljke
koji se izgubio u jednoj kocki šećera
i jedna šibica koja osvetljava njeno lice
i njene prste
od kojih počinje sva lepota sobe.
U njenoj sobi jedna munja daje drugoj munji
znak da oslobodi plamen.
U njenoj sobi može da se kaže
i najkraća istina
i da se čitaju pisma iz svih daljina.
U njenoj sobi može da se iskaže sve
i zatim da se onemi.
U njenoj sobi mogu da se otkriju
sve izgubljene zemlje
sa poslednjom ljubavi između noći u zveri
i zaboravljene zvezde u mrtvoj ptici.
I moja rana ostala na licu od mojih rodaka
i susret dva glasa koja nisu stigla nikud
i pepeo iz kojeg se diže prolećni leptir
i pepeo koji je zatim postao leptir
i sve što je poverovalo svojoj senci
i masovni heroizam
koji je jedina mudrost po kafanama
i metalni koji zvone u oblicima nad Berzitiom
i folklorno bogatstvo osiromašeno po muzejima
i telefonski razgovor između dve trauke
i dva insekta.
Svako ko je ušao u njenu sobu
zaboravio je na vatru koju dodiruje voda
zaboravio je na vodu koja kuća u plodu
zaboravio na staklo
koje pušta svet da prođe
zaboravio da u muvi postoji druga muva
i pomaže joj da joj smrti bude brža
zaboravio da govori maternim jezikom
zaboravio da čita staroslovensku azbuku
jatu koje ne može da napusti vazduh.
Svako ko je ušao u njenu sobu
zaboravio je da se vrati kući.

10-199962119
KAD SAM VOLEO DENICIJU

Kad sam voleo Deniciju
kao da sam kalemito svetlost na mrak
kao da sam topio snegove uhvaćene u pokretu
kao da sam postajao jedini svedok
poljupca između metala i groma

Kad sam voleo Deniciju
kao da sam pronalazio čak i brzinu kamena
kao da sam odvajao dušu od tela
kao da sam palio barut
na potiljku smilja i kovilja

P E S M E

O

DENICIJI

PETRE M. ANDREEVSKI

Kad sam voleo Deniciju
kao da sam unosio letnju vazduh u vazduh zime
kao da sam otkrivao sve rudnike zlata
kao da sam dobijao telefonsku vezu sa snom
svih zaspalih radnika

Jer sam voleo Deniciju
kao što sam otvarao prolećne apoteke
smeštene u glasu slavu
kao što je slavuj sprijateljivao
nebo i zemlju
kao što je ona mogla da mi oduzme težinu
dok sam trebao ka njoj
kao što ja nisam mogao da vidim ništa sem nje
kao što je ona živela dok sam ja umirao
kao što ja ne bih znao kako bih umro
kad se ona ne bi rodila.

Kad sam voleo Deniciju
kao da sam učestvovao u stvaranju
prve makedonske države.

BOLEST DENICIJE

Oniđe gde je bolovala ona
tamo je bio i najgušće naseljen grad.
Pozorišta su je razpaljivala predstavama
u kojima se umiralo bezbolno.
Ali ona se približavala smrti
i glasala za plamen u mrvin stvarima.
Druče je započinjalo da klevete vetrove
a životinje da se vole dok im je trajala zavada.
Ja sam zavidio svim ljubavnicima
koji su u poljupcu krili svoj otrov
i brojao: jedanput, dvaput, četiri puta
ozdraviće, umreće, ozdraviće, umreće.
Pronalazio sam je u kiši gubio u maglama —
vratiti se neće, vratiti se, vratiti se neće.
Moja ptica je gubila ravnotežu
dok je otključavala vazduh iznad mene.
Već nisam bio ništa, jer svi su znali šta ne
znam

a nisam znao da li njena glava
u mojoj glavi razmišlja
ili od njene bolesti ja počinjem da umirem.
Jedna lanjska voda uhvaćena u zamku
danonoćno se mučila na nebu,
ja joj koliki je mrak povezan u mraku,
plašio sam se tada da se vidim u ogledalu
da ona ne bi zaboravila da se budi i govori.
Palio sam sveću u limunu koji je ona jela
i upoređivao je
sa visibabom od svile koju je razvio vazduh.
Ubijajući moje srce mogao sam da ubijem svet.
ali ja već nisam imao vremena nizašta
jer ona mi je ulazila u misao
i tada kad sam misao napuštao
a svako koji nije znao da misli na nju
mogao je da ostane bez svoje revolucionarne
prošlosti.

(Preveo s makedonskog: Vlada Urošević)

„Danas ne ličiš na sebe“, rekla je žena zagledavši se
u svoje zrcalo, zatim joj pogled neodređeno opipa bore
mog čela, uplete se u vlasi i najzad nestane, raspline se.
Čuti rečenicu da jednog momenta, ili dana, ili go-
dine (to si već izgrubi slučajevaj, godine), da čovek ne
liči na samog sebe nije samo bezopasno, već se dešava
suvršeno često da bi bilo interesantno i značajno.

„Danas ne ličiš na sebe“, bože moj, čovek ode
do kupatila (ipak, suprug ne mora anati da si baš zbog to-
ga otišao pred ogledalo), opipaše obraze, razvali usta
u kojima se stakle lepi zubi — ima naravno poneki i se
gvozdenom krakom, pokoka rupica u zubu ili između
zuba, zagradiš širokom kosu i čini ti se da vlatatu masu
samo iznosi poneka sedla vlas, sedost-mudrost, i tako re-
dum, svaki detalj ispitaš do tančina i naravno, čovek se
uvek, u većini slučajeva, zadovolji. Dalje, zaboravi. Ako
baš ne zaboravi ali se seti primera. Školskog druga, su-
seda ili poanika, koji je i pored svog izgleda imao us-
peha ne samo u poslu, već kod te, te, te i te lepe žene.
Bore, zubi, kosa, jednom rekuju, izgled se lako skine s
dnavnog reda i ona jutarnja dastalna rečenica se zabotu-
vi.

„Danas ne ličiš na sebe“, rekla je žena i do ovog
momenta je već možda zaboravila. Ali ti nisi. I postaješ
samoizpitivač svoje duše, svog deinstva („da nje po
sredi nesrećan pad one davne jeseni“), svog znanja („nab
toj mi brzo osam Balzakovih dela!“ — sekunda — dve —
tri — za mulke prometejske — ne mogu više od pet, ah,
evo, evo šesto: Rodak Pons. I mi makar dalje. Ro-
dak Pons! vičeš, kao poslednjem utičistu i poslednjoj
pretpici, Rodak Pons! („S kojim prevoz spono-
to ime koje si vidao samo u izlogu knjižare na uglu i
pročitavao ga s vremenom na vreme dok si ubijao dosadu
čekajući spori, tandričari, penogradski tramvaj“), to je
nesumljivo obkasi memorije, zaključuješ, i ispituješ svo-
ju memoriju („Odgovori mi brzo koja si jela ručao pre-
juče i juče?“), i idiotluk, kažeš, idiotluk. Čisto gubljenje
vremena.

(„Ali to je tako jednostavno“) Kuš, kažeš, ali nisi si-
guran isme.

Idiotluk, idiotluk, govoriš. Čisto gubljenje vremena. Ta
ja sam konačno poslovan čovek, stakno poslovan čovek,
zauzet u predrežu malinske, a ove psihosistricne to-
liko da me okupiraju? Na, ne i ne. Treba samo da obu-
čem svoj kaput, povešam svoju omiljenu kravatu, uz-
mem aktan tašnu i poljubim svoju ženu, izidem na uli-
cu, u vrevu, i sve će se zaboraviti.

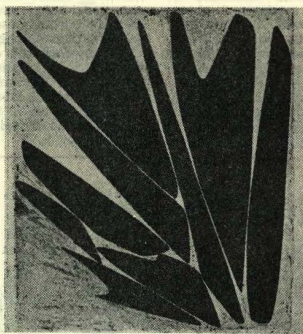
Neobajljivo je reći da u pogledima proleznika i izna-
zima lica lebdj ona jutarnja konstatacija, probijaš se
kroz guste redove užurbanih ljudi, kao i svako jutro, i
primjećuješ ne samo ono „danas ne ličiš na sebe“, već
da te poznanici ne pozdravljaju, odnosno, poneki i jed-
va primelljivo pozdravi kao da nisi čovek od krvi i me-
sa, sa glavom, rucerkama i trupinom, mada ne sešvin,
tako, nego da si neka protivna pitijasta prilika, senka,
nijanasa, kao da nisi, ero, sa onim, cikliserom, zajedno
zapikavao pliove, pravio plinane kolače i ljude, ili, sa
onim napudersanom frajlikom, bio intiman sve do že-
njidbe, bio drugerski služben sve do dana današnjeg, a vi
di je sada: tramvaj se ljulja a ona drži ručku, važna,
nadmena, misli valjda, bananu apolonovu, glupača jedna.
Pitam kolportera na uglu, naizgled nezainteresovano,
dok vadim novac „ne ličiš na sebe, ne?“, a on, do zla

PREPO

10-74881343 W

INA

V a n j e

boga brbljav, inače, promitlja samo „ta“, „tja“, ni ja-
san ni potpuno slog barem i počeo posluživati druge muš-
terije. Kao da ne postoji. Kao da ne kupujem kod nje-
ga novine otkad pamtim za sebe. Ubeđen sam da bi mi
pomogla i trgovatička konvencionalna rečenica „ta, idite,
molim vas, komšija, još ste mladi“, ili, „godine čine svo-
je“, ili tako neka izpotrebijavana rečenica.

Ako ljudi počnu zaboravljati jednog čoveka, menjati
se prema njemu, makar i iz neobajljivih razloga, onda
još uvek preostaje da sam sebe nepotrebno i prezre-
te. Pogotovo ne u ovakvim iznenađenim okolnostima. Tada
jedino ostaje, čak bi trebalo — čak bi morali, sa go-
bom kao prvi i poslednji Adam, čak i tada dolazujete
sebi svoje poznate bore, boju glasa, plomčani peti gor-
nji zub, dolazujete sebi (valjda bi jedino sekretarice i
vojnici mogli svakodnevno ponavljati „ogledalce, ogle-
dalce, reci mi“, i ako svi i ne moraju znati u kojoj se
bačji to govori, ko to govori, a ne moraju poznavati ni
jednu bačju) i pokušavate da uikadete ogledalce sekre-
tariči preduzeća. Ogledalce ima po rubovima karmina.

Drugom prilikom bih to nazvao nemarnošću, ali mi je
ono sada potrebno. Treba, međutim, izvesti čitave ma-
nevre da bi se osvojilo to magušno ogledalo sa pozadi-
nom izgubane slike jedne seksepil gerle na kaliforni-
skom pesku. Sekretarica se ponaša kao da je njeno og-
ledalo doista čarobno i čuva ga instinktivno i voćke i
kvoca po mašini, meni moje ubešale kretanje ta hteo —
ne hteo, igram ulogu izbezumljenog, obećavalo od gladi,
kopca. Konačno ostavlja svoje pite samo, odlazi ne-
kuda iz kancelarije i ne slušati, naravno, da je to klop-
ka, bacam se na njega svom žestinom. Vadiš ga iz njene
torbe, da li je moguće? gubeći pišti! Na članu mi se
stidljivo pojavi kap krvi kao da me je ogledalce ključ-
nulo nevidljivim ključnom. Sekretarica se vrati, otrgne
mi ogledalo i podmešljiva začim glavom. Mora se priz-
nati, sve je unapred iznabulala. Objašnjenje od mene
čak i ne zatraži.

Ko bi i pomislio da je jedina lepušastost i priklupa de-
vojka stvorena za tajov eksperiment? I to a vama? Da-
ne i mesec se šalio uverenje da nekoga dobro poznaje-
te, čak vrlo dobro, podvlačite, a onda vam dotični priredi,
eto, ovaj, ili, glitku sonu, i vi ste zaprepašteni. Pred
vama je veći stvarac sada nego onda kada ste se prvi
put susreli. Uplašili ste se, razočarani, nikome jedno vre-
me ne verujete. Ni supruge ne govorite o svom zapaza-
nju. I supruge je prezažuta u svojoj ustavosti i, vero-
vatno zato, nema vremena da sve to i otkrije. Ona je si-
gurno odavno zaboravila svoju jutarnju, za nju, sada
već, savim neotkrivenu rečenicu „danas ne ličiš na se-
be“. Ali, vi, niste.

Nosiš u svom dnasnom unutrašnjem džepu ogledalce
i razočaran konstataješ da to nisi uvek iste bore,
uvek ista plomba, uvek isti glas. Teško je to
saznati, u ustima se čak lupi kašeno gorla pljuvačica,
ali se podnosi i, ono naimenuntnije, navikava. Neugodno
je dobiti naviku bez jasnog uzroka, ali je daleko te-
že, kad joj se ne može sledovati i na i način da se od-
strani: naviku bez početka i prirodnog kraja. Godinama
nosiš džepni, sretni, izgravinani sat koji precizno kont-
rolise vreme i opominje tvoje ekonomično raspoređene
sate, posao-porodica-posao-usavršavanje, i normalno je
što taj kuovni mehanizam izgleda kao spoljno slepo crevo,
klia, mladež, defekt koji se može a ne sme odstraniti.
No to ne sme da postane i ogledalce. Nema te svrhe ne
sme da te graniruje, ne sme da primise u mene, kao
džepni sat. Ogledalce nema ni vremenske ni suštinske
svrhe kao sat. Ipak, kad samo ono hteo da razbiješ baš
taj dedovski sat? Koliko puta sam thee biti hirung tog
spoljenog vremena i ostati jedino sa sopstvenim unutraš-
njim vremenom?

Ogledalce, ipak, mora da se razbije u paramparčad.
Samo treba sačekati vreme da vas se ljudi počnu prise-
ćati. Posmatrači češće svoj lik u izlozima kad se odslisa-
va na izluženim stvarima, recimo, jabukama, bananama,
krvavim šunkama i mebi štofovima, a to je i dobar na-
čin da druga poveruju da vas baš one interesuju. Ili, na-
laziti lik na odslahu tople bare u kojoj se, obično, spo-
koljno ključka upljuje u plivačac. Jedno savim sigurno
znam — bilo da se lik nastapa u stvarima izloze, bilo
da se odslakava na penastoj bari ili u ogledalcu: taj lik
mora da umre. Treba samo čekati. Treba samo vremea
i strpljenja.

Petko P. VOJNIC